

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
СУЧАСНА УРБАНІСТИКА ТА
МІСТОБУДІВНІ СТРАТЕГІЇ

магістр

(назва освітнього ступеня)

спеціальності 191 «Архітектура та містобудування»

(назва спеціальності)

освітньо-наукової програми

(назва освітньої програми)

Статус дисципліни	нормативна
Мова навчання	українська
Факультет	архітектурний
Кафедра	архітектурного проектування та містобудування
Контакти кафедри	каб. 457, вн. 4-88; міс. (056) 756-34-88
Викладачі-розробники	Мерилова І. О., к.арх., доцент
Контакти викладачів	merylova.iryana@pdaba.edu.ua
Розклад занять	https://pdaba.edu.ua/timetable/WSIGMA/APX/ROZKLADK.HTML#A1
Консультації	https://pgasa.dp.ua/department/arhprdz/#

Анотація навчальної дисципліни

Курс з дисципліни «Сучасна урбаністика та містобудівні стратегії» спрямовано на формування у студентів систематизованих знань щодо процесів урбанізації територій, ознайомлення з сучасними урбаністичними теоріями та концепціями, розуміння закономірностей змін, що відбуваються у містобудуванні та архітектурі, а також на набуття практичних навичок та методів з урбаністики. Рівень здобутої компетенції дозволить студентам коректно оперувати механізмами дослідження та внесення змін до урбанізованого середовища, аналізувати просторову структуру території та передбачати архітектурно-містобудівні перетворення в процесі її розвитку, застосовувати отримані результати для вирішення прикладних завдань урбаністики, містобудування та архітектури.

	Години	Кредити	Семестр
			I
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3	90
Аудиторні заняття, у т.ч.:	32		32
лекції	16		16
лабораторні роботи	-		
практичні заняття	16		16
Самостійна робота, у т.ч.:	28		28
підготовка до аудиторних занять	-		
підготовка до контрольних заходів	15		15
виконання курсового проекту або роботи	-		
виконання індивідуальних завдань	-		
опрацювання розділів програми, які не викладаються на заняттях	13		13
підготовка до екзамену	30		30
Форма підсумкового контролю	екзамен		екзамен

Метою вивчення навчальної дисципліни «Сучасна урбаністика та містобудівні стратегії» є формування у студентів теоретичних знань та практичних навичок у галузі урбаністики, містобудування і регіонального планування. Особлива увага приділяється розвитку аналітичних здібностей, а також засвоєнню методів вивчення міського середовища та визначення перспектив його розвитку.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- розвиток сприйняття студентом урбаністики як міждисциплінарної науки та, одночасно, як методу наукового дослідження міського середовища за допомогою технічного, екологічного та соціального компонентів;
- розуміння студентами принципів формування світової системи розселення як основи процесу урбанізації;
- вивчення процесу урбанізації, його характеру, специфіки та стадійності, як у загальносвітовому охопленні, так і в розрізі окремих країн та регіонів, виявлення спільних рис та особливостей;
- освоєння студентами методів урбаністики;
- ознайомлення студентів з містобудівними теоріями, моделями урбоекосистем та сучасними урбаністичними концепціями;
- визначення студентами архітектурно-містобудівної проблематики процесу урбанізації, виявлення проблем та перспектив міст, прогнозування шляхів їх розвитку у поточній системі глобалізованого світу.

Пререквізити дисципліни. Зміст дисципліни «Сучасна урбаністика та містобудівні стратегії» є логічним продовженням дисципліни «Основи містобудування» і формує загальнонаукові та професійні компетенції з дисципліни за фахом магістра. Початкова база студента до навчання – ступінь бакалавра.

Постреквізити дисципліни. Знання та вміння студентів після освоєння змісту дисципліни «Сучасна урбаністика та містобудівні стратегії» будуть використовуватися у професійній сфері діяльності фахівця.

Компетентності відповідно Освітньо-наукової програми «Архітектура та містобудування» 191.2.02.24.

Загальні компетентності:

ЗК05. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань і видів економічної діяльності), та розвивати трансдисциплінарне розуміння.

ЗК10. Здатність сприймати, інтерпретувати та подавати інформацію у вербальній, текстовій і графічній формах; навички соціальної комунікації.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

ФК01. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі архітектури та містобудування у широких або мультидисциплінарних контекстах, усвідомлення комплексності проектування.

ФК03. Здатність аналізувати, розробляти та впроваджувати архітектурно-містобудівні рішення з урахуванням соціально-демографічних, національно-етнічних, природно-кліматичних, інженерно-технічних чинників та санітарно гігієнічних, безпекових, енергозберігаючих, екологічних, техніко-економічних вимог.

ФК06. Здатність аналізувати міжнародний та вітчизняний досвід, збирати, накопичувати і використовувати інформацію, необхідну для розв'язання задач дослідницького та інноваційного характеру у сфері архітектури та містобудування.

ФК08. Здатність розробляти завдання на архітектурно-містобудівне проектування, організувати процес проектування з використанням даних щодо натурних обстежень, обмірних робіт, містобудівного розрахунку об'єкту проектування, проводити фахові візуальні обстеження будівель і споруд, пошкоджених внаслідок бойових дій та робити попередню оцінку пошкоджень.

ФК09. Здатність управляти робочими процесами у сфері архітектури та містобудування, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, розуміння специфіки планування територій після пошкоджень забудови та інфраструктури поселень в умовах воєнного стану.

ФК16. Усвідомлення специфіки регіональних і місцевих природних, економічних, екологічних, соціальних та інших умов прийняття та реалізації містобудівних і архітектурних рішень.

Заплановані результати навчання:

РН01. Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері архітектури та містобудування і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень.

РН02. Мати спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності у сфері архітектури та містобудування з метою розвитку нових знань та процедур, швидко адаптовуватись до нових умов проектування, вміння застосовувати уяву і пропонувати нововведення.

РН08. Організувати роботу над комплексними архітектурно-містобудівними проектами, співпрацю з замовниками та громадськістю при розробці, узгодженні і публічному обговоренні архітектурних проектів; зрозуміло доносити власні висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців.

РН09. Застосовувати енергоефективні та інші інноваційні технології при проведенні наукових архітектурно-містобудівних досліджень та прийнятті комплексних архітектурно-містобудівних рішень, розуміти пасивні системи та управління ними.

РН11. Приймати ефективні рішення у сфері архітектури та містобудування, розробляти і порівнювати альтернативи, враховувати обмеження, оцінювати можливі побічні наслідки та ризики, вирішувати проблеми з відновлення та відбудови об'єктів, з ліквідації наслідків бойових дій.

РН20. Здійснювати проектне забезпечення першочергових робіт з відновлення пошкоджених внаслідок воєнних дій об'єктів інфраструктури поселень, а також забудови.

РН22. Діяти, використовуючи знання природних систем і їх взаємодії з містобудівними системами; життєвого циклу матеріалів, питань екологічної стійкості і впливу середовища; враховувати ризик виникнення природних катастроф.

РН23. Поєднувати навички самостійної та колективної роботи над дослідженнями та архітектурно-містобудівними проектами, спроможність до самоорганізації.

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Урбаністика і урбанізація: термінологія, історія, методи; урбаністика постіндустріального містобудування (особливості етапу, морфологія забудови, аспекти її подальшого розвитку та специфіка управління цим процесом).					
Тема 1. Урбаністика як наука: предмет урбаністичної теорії та її міждисциплінарний характер.	3	2			1
Тема 2. Історичні етапи розвитку урбанізації. Стадійно-регіональний характер урбанізації. Світова система розселення як основа урбанізації.	3	2			1

Тема 3. Особливості розвитку урбанізації. Трансформація містобудівних теорій.	4	2			2
Тема 4. Школи урбаністики та сучасні урбаністичні концепції.	3	2			1
Тема 5. Архітектурно-містобудівний аспект урбанізації. Проблеми та перспективи великих міст.	4	2			2
Тема 6. Концепція урбаністики: новий урбанізм.	4	2			2
Тема 7. Концепція урбаністики: розумний урбанізм.	4	2			2
Тема 8. Концепція урбаністики: ландшафтний урбанізм.	4	2			2
Разом за змістовим модулем 1	29	16			13
Змістовий модуль 2. Застосування практичних прийомів та методів урбаністики до аналізу містобудівної ситуації, визначення шляхів оптимізації та розвитку міської тканини, вирішення містобудівних конфліктів, прогнозування подальших змін.					
Тема 1. Практичне застосування методу ментального картування.	3		2		1
Тема 2. Практичне застосування методу феноменологічного аналізу міської тканини.	4		2		2
Тема 3. Розбір та застосування принципів та прийомів нормативної теорії та теорії прийняття рішень при аналізі міської структури.	4		2		2
Тема 4. Розбір та застосування принципів та прийомів функціональних теорій та теорії генезису містобудівної форми при аналізі міської структури.	4		2		2
Тема 5. Новий урбанізм. Застосування концептуальних положень на практиці.	4		2		2
Тема 6. Розумний урбанізм. Застосування концептуальних положень на практиці.	4		2		2
Тема 7. Ландшафтний урбанізм. Застосування концептуальних положень на практиці.	4		2		2
Тема 8. Презентація напрацювань за темами практичних занять.	4		2		2
Разом за змістовим модулем 2	31		16		15
Підготовка до екзамену	30				30
Усього	90	16	16		58

2. САМОСТІЙНА РОБОТА

ОПРАЦЮВАННЯ РОЗДІЛІВ ПРОГРАМИ, ЯКІ НЕ ВИКЛАДАЮТЬСЯ НА ЗАНЯТТЯХ:

Назва теми	Посилання
Графічне моделювання структури міста, ознайомлення з нормативно-правовою літературою в галузі архітектури та містобудування і засвоєння фахової термінології.	Джерела з п.5: основні [4, 6, 9-11]; допоміжні [2-5]; інтернет -ресурси [3, 4, 7 -9].

Теми для самостійного опрацювання.

1. Ознайомлення з базовими методами графічного моделювання міських територій.
2. Вивчення концепцій «розумного міста» та використання технологій у містобудуванні.
3. Ознайомлення з основними законами та нормативними актами у сфері архітектури та містобудування.
4. Дослідження впливу зелених зон на міське середовище та підходів до інтеграції природного середовища у міське планування: зелені зони та парки.
5. Містобудівна термінологія: основи та значення в професійній діяльності: засвоєння ключових термінів у сфері урбаністики та містобудування.
6. Урбаністика малих міст: вивчення специфіки малих міст та стратегій їх містобудівного розвитку.
7. Нейронні мережі в урбаністиці: дослідження застосування нейронних мереж для аналізу великих обсягів міських даних (трафік, екологія, розподіл населення).
8. Цифрове картографування та GIS-технології: використання сучасних інструментів цифрового картографування та GIS-систем, вивчення їх ролі в аналізі територій.

3. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Критерії знань та умінь студентів за змістовним модулем 1.

Максимальна оцінка за змістовий модуль дорівнює 100 балам. Оцінка формується як середньозважена між оцінками за видами навчальної діяльності.

№ п/п	Вид навчальної діяльності у модулі № 1	Оцінка в балах	Коефіцієнт вагомості
1	Письмова контрольна робота	100	0,5
2	Відвідування лекційних занять	100	0,5

Критерії знань та умінь студентів за змістовним модулем 2.

Максимальна оцінка за змістовий модуль дорівнює 100 балам. Оцінка формується як середньозважена між оцінками за видами навчальної діяльності.

№ п/п	Вид навчальної діяльності у модулі № 2	Оцінка в балах	Коефіцієнт вагомості
1	Письмова контрольна робота	100	0,3
2	Демонстрація та захист презентації за темами практичних занять	100	0,5
3	Відвідування практичних занять	100	0,2

Критерій оцінювання презентації за темами практичних занять змістовного модуля 2.

Сума балів	Значення оцінки
100 – 90	Презентація має чітку структуру та повністю розкриває задану тему. Ілюстративний матеріал подано в повному обсязі, з умовними позначеннями та додатковими поясненнями автора. Розроблені схеми відповідають прийнятим критеріям архітектурно-містобудівної графіки. Доповідь є ґрунтовною і логічною. Автор володіє темою та вільно відповідає на запитання. Завдання виконано в строк.
89-70	Презентація в цілому відповідає заявленим вимогам і виконана в повному обсязі, але з помилками. Ілюстративний матеріал має помилки та недостатню глибину опрацювання теми, утім розкриває поставлене завдання. Доповідь в цілому є зрозумілою. Автор здатен відповідати на запитання. Завдання виконано в строк або з незначною затримкою.
69-50	Презентація виконана в достатньому обсязі для відображення теми. Ілюстративний матеріал має значні помилки. Доповідь є стислою. Автор не достатньо володіє темою. Робота подана після строку.
49-1	Презентація подана в мінімальному обсязі, в недостатньому обсязі для оцінювання або виконана не за темою завдання. Потребує доопрацювання. Доповідь стисла. Авторіві важко відповідати на запитання. Робота подана після строку.

Критерій оцінок на відповіді з контрольних робіт за змістовними модулями 1 і 2.

Сума балів	Значення оцінки
100 – 90	Відповіді досить повно розкривають суть питання, є обґрунтованими, структурованими та термінологічно вірними. Всі схеми та рисунки повною мірою відображають відповідь на поставлене питання. Робота здана в зазначені строки.
89-70	Відповіді, сутність термінології та графічний матеріал (схеми та рисунки) надані в повному обсязі, але з незначними помилками. Може простежуватись відсутність структури та обґрунтованості наведеного матеріалу. Робота надана в строк або з незначною затримкою.
69-50	Відповіді стислі, без чіткого визначення термінологічного апарату, та логічної послідовності. Всі схеми та рисунки подані не в повному обсязі та з помилками. Робота здана після строку.
49-1	Відповіді наведені в недостатньому обсязі для оцінювання, не мають чіткої логіки та ілюстративного матеріалу або подані не за темою завдання. Робота здана після строку.

Система розподілу балів на екзамені.

Максимальна оцінка за екзамен дорівнює 100 балам. Екзаменаційний білет складається з 2-х питань, кожне з яких оцінюється в 25 балів. Після виконання письмово завдання студент матиме бесіду за темою. Загальна оцінка за екзамен виводиться як середньоарифметична з двох блоків.

1. Письмова відповідь на питання екзаменаційного білету (за 45 хвилин).	50 балів
2. Бесіда за темою.	50 балів
Разом:	100 балів

Критерій оцінки знань студентів на екзамені.

Рівень знань	Письмова відповідь	Бесіда за темою	Разом
Студент відповів на запитання у повному обсязі. Відповідь характеризується глибиною знань науково-теоретичних основ з предмету, чітким розумінням сучасних і перспективних проблем урбаністичної теорії, супроводжується достатньою кількістю схем і малюнків з мінімальними неточностями.	45 - 50	45 - 50	90 - 100
Студент відповів на запитання пристойно або вище середнього стандарту. Відповідь хороша, супроводжується необхідною кількістю схем та малюнків, але формулювання окремих теоретичних положень є нечіткими та з помилками. У графічному матеріалі допущені помилки.	35 - 44	35 - 45	70- 89
Студент продемонстрував задовільне володіння предметом. Відповідь задовольняє мінімальним вимогам щодо формулювань теоретичних положень і графічного супроводження.	25 - 34	25 - 35	50 - 69
Відповідь студента не відповідає мінімальним вимогам щодо формулювання теоретичних положень, графічно не супроводжується, не демонструє знань з курсу. Студент має право повторного складання екзамену.	1 - 24	1 - 25	1 - 49

Підсумкова оцінка з дисципліни за семестр дорівнює екзаменаційній оцінці. До здачі екзамену допускаються студенти виключно які не мають заборгованості з курсу.

4. ПОЛІТИКА КУРСУ

Порядок зарахування пропущених занять.

Порядок зарахування пропущених занять. Магістри самостійно вивчають матеріал і готуються до співбесіди за темою пропущеного лекційного чи практичного заняття в зазначений викладачем час. Виконання усних та письмових завдань з тем дисципліни є обов'язковими.

Нарахування балів у випадках несвоєчасного виконання завдань.

У разі відсутності студента на контрольному заході, його результат дорівнює 0 балів. Разом з тим, якщо студент має поважну причину, йому дозволяється скласти екзамен в додатково зазначений викладачем час.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання контрольних та практичних завдань, складання екзамену;
- використання посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень та ін.;
- недопустимість підробки підпису викладача у залікових книжках або відомостях;
- заборону використання під час контрольних заходів або екзамену допоміжних матеріалів або технічних приладів (шпаргалки, навушники, телефони, планшети, розумні годинники тощо).

Слід зазначити, що за порушення принципів академічної доброчесності здобувачі освіти притягуються до відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольні заходи та екзамен);
- повторне проходження всього навчального курсу;
- відрахування із навчального закладу.

Поведінка в аудиторії.

Вивчення дисципліни «Сучасна урбаністика та містобудівні стратегії» вимагає від студентів обов'язкового відвідування лекційних та практичних занять. Студентам необхідно дотримуватися правил поведінки на заняттях згідно статуту академії (неприпустимість пропусків, запізень, обов'язкове відключення гаджетів та ін.).

Студентам рекомендується брати активну участь на заняттях під час обговорення з викладачем тем лекцій або практичних занять.

Слід прийняти до уваги, що у випадку надзвичайних ситуацій (епідемії, пандемії, стихійного лиха, введення надзвичайного стану, введення воєнного стану та ін.) студенти повинні беззаперечно виконувати правила поведінки, які приведені в інструкціях для ситуацій, що напустили.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Білоконь Ю. М. Проблеми містобудівного розвитку територій: навч. посіб. Київ: Укрархбудінформ, 2001. 70 с.
2. Гел Й. Міста для людей. Київ: Основи, 2018. 304 с.
3. Гусаков В., Валетта У., Нудельман В., Вашкулат О. Регулювання використання і забудова територій населених пунктів (Зонінг). Довідник. Україна. Київ, 1996.
4. ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій». Київ: Мінрегіон України, 2019.
5. Мезенцев К., Олійник Я., Мезенцева Н. Урбаністична Україна: в епіцентрі просторових змін. Київ: «Фенікс», 2017. 438 с.
6. Містобудування. Довідник проектувальника. За ред. Т. Ф. Панченко. Київ: Укрархбудінформ, 2001.
7. Посацький Б. С. Основи урбаністики. Ч. II. Розпланування та забудова міст. Львів: НУ «ЛП», 2001.
8. Реновація промислової забудови та її адаптація до сучасного міського середовища. За заг. ред. Ю. І. Гайка, Е. А. Шишкіна. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. – 353 с.
9. Шкодовський Ю. М., Каменський В. І. Урбаністика: підручник. Хар.:ХНУБА, 2012. 210 с.
10. Lynch K. A Theory of Good City Form. MIT Press, 1984. 483 p.
11. Merylova I. O., Sokolova K. V. A human in the urban space of the globalized world. Anthropological Measurements of Philosophical Research, 2020. (18), С. 113–120.
12. Merylova I. O., Sokolova K. V. Recreational Space as the Embodiment of the Garden of Eden Archetype, 2024. (25), С. 77-83.

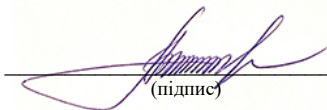
Допоміжна

1. Безлюбченко О. С., Завальний О. В. Урбаністика. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. 274 с.
2. Білоконь Ю. М. Регіональне планування (сутність та значення). Київ, 2001, 106 с.
3. Білоконь Ю. М. Типологія містобудівних об'єктів. Київ, 2001. 68 с.
4. Мерилова І. О. Світовий досвід реорганізації індустріальних територій в міські об'єкти рекреації. Сучасні проблеми архітектури та містобудування: наук.-техн. зб. КНУБА. Київ, 2019. 54. С. 289-297.
5. Holub B. Planning Unplanned — Towards a New Positioning of Art in the Context of Urban Development. VfmK Verlag für moderne Kunst GmbH, 2014. 231 p.
6. Wirth L. Urbanism As A Way of Life. The American Journal of Sociology. The University of Chicago Press. Vol. 44, No. 1, 1938. 24 p.

6 ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Віртуальний читальний зал ПДАБА <https://cutt.ly/69tmma7>
2. Мерилова І. Передумови та результати формування екологічної мережі України. <http://mtp.knuba.edu.ua/article/view/250551/248131>
3. Про основи містобудування: Закон України № 2780-12 від 16.10.2020 р. База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2780-12>
4. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України № 3038-17 від 20.05.2022 р. База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>
5. Шилова Т. О., Омеляненко М. В. Планування міст і транспорт. <https://cutt.ly/e9tnvoD>
6. Jacobs J. The Death and Life of Great American Cities. <https://cutt.ly/Z9Ogokh>
7. Merylova I. O., Rechyts O. A. Perspectives of the public space development in the historical part of Dnipro, Ukraine. Przestrzeń i Forma. <http://dx.doi.org/10.21005/pif.2021.45.C-06>
8. Merylova I. O., Rechyts O. A. Development of transport and passenger terminal in Dnipro: history, practice, prospects //Przestrzeń i Forma. – 2022. <http://doi.org/10.21005/pif.2022.50.C-02>
9. Merylova, I., Bulakh, I. Ecological transformation of industrial regions: Recreation system by the example of the Emscher Landscape Park. AIP Conference Proceedings. P. 070002-1– 070002-6 URL: <https://doi.org/10.1063/5.0122860>
10. Merylova, I., Smilka, V., Kovalska, G. Public Spaces in Historic Environment as Urban Fundamentals of Sustainable Development. IOP Conf. Series: Earth and Environmental Science 012026 (December, 2023), Volume 1275, P.012026-1– 012026-6. URL: <https://doi.org/1088/1755-1315/1275/1/012026>

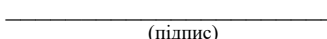
Розробник:

(підпис)

(Ірина МЕРИЛОВА)

Гарант
освітньої програми:

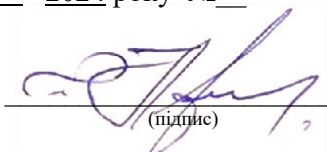
(підпис)

(Олександр ХАРЛАН)

Силабус затверджено на засіданні кафедри архітектурного проектування та містобудування

Протокол від «__» _____ 2024 року №__

Завідувач кафедри:

(підпис)

(Григорій НЕВГОМОННИЙ)